

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน 2567

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 และสถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สผด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-12
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-7
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-12
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-13
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565	2-14
3-1	สมบัติดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-6
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-11
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-8
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-5
6-1	แผนการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-6
7-1	ระดับการสูญเสียดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	7-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาสถานการณ์การผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2567 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อ รับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ เกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำ แผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและ สถานภาพของทรัพยากรของตำบล

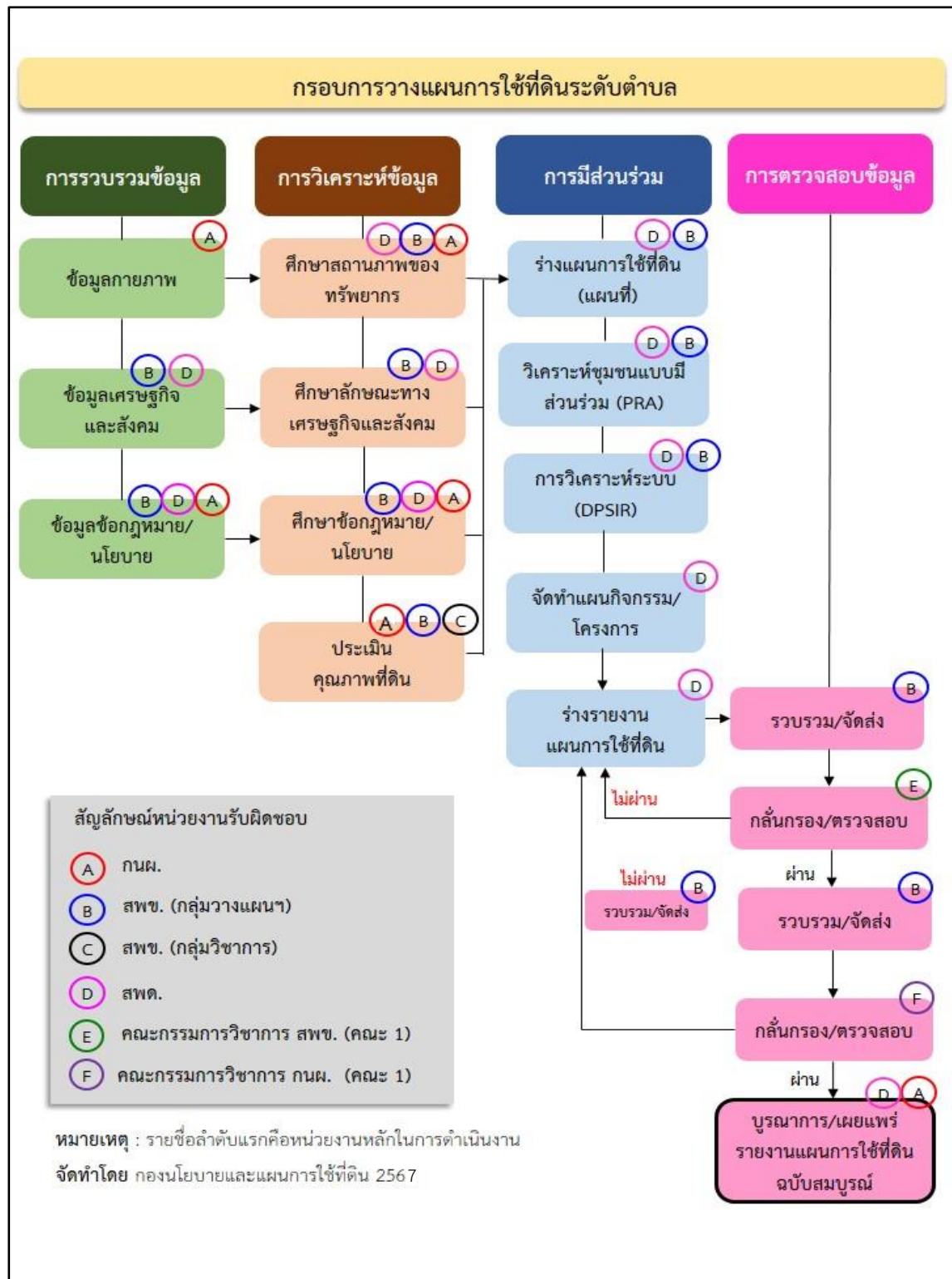
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

เศรษฐกิจดี สาธารณูปโภคครบครัน การบริหารจัดการที่ดี มีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น สังคมสันติสุข พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอไชยา มีพื้นที่ประมาณ 292.24 ตารางกิโลเมตร หรือ 182,650 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลปากฉลุย อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลปากฉลุย อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านลุ่มแร่	หมู่ที่ 5 บ้านอ่างทอง
หมู่ที่ 2 บ้านหนองดี	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยตาหมิง
หมู่ที่ 3 บ้านท่าไม้แดง	หมู่ที่ 7 บ้านเขาหลัก
หมู่ที่ 4 บ้านลุ่ม	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงระหว่าง 100-600 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองไชยา คลองตะแบก คลองท่าดิน คลองท่าไม้แดง คลองปากหมาก คลองรอก คลองยางโพรง คลองเสวีียด คลองหินโน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,638.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 273.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนมกราคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

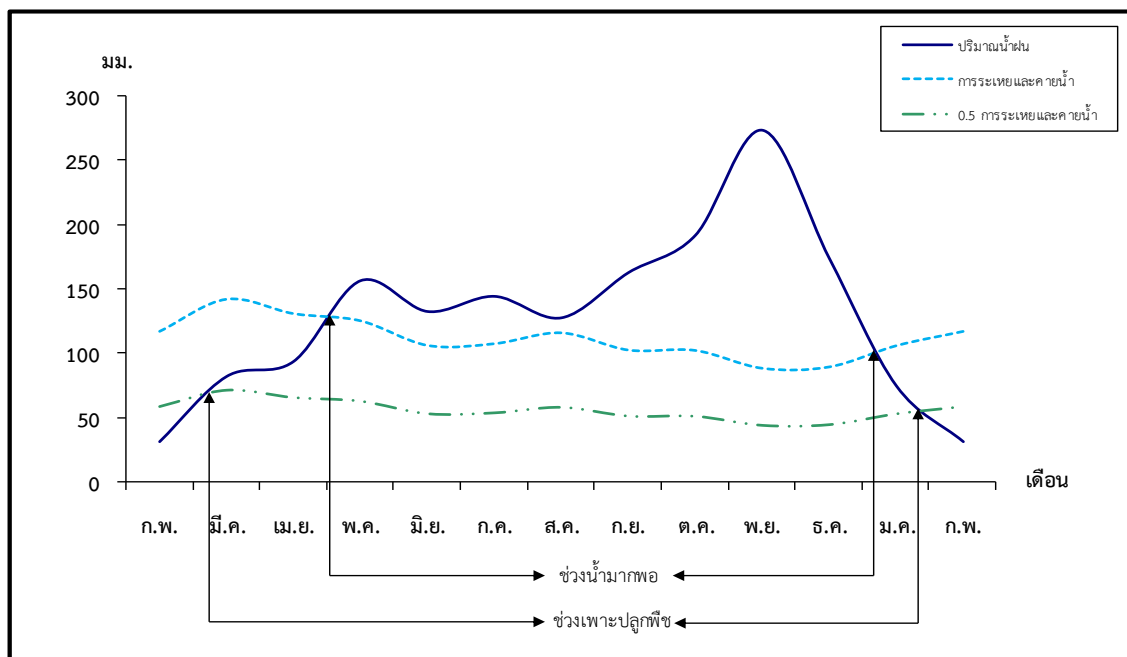
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.0	31.0	25.9	83.0	74.1	7.6	105.4	65.3
ก.พ.	22.0	32.7	26.7	79.0	30.6	3.4	116.5	29.1
มี.ค.	22.8	34.4	27.8	77.0	81.4	5.6	141.4	70.8
เม.ย.	23.9	35.3	28.5	79.0	93.1	8.6	130.2	79.2
พ.ค.	24.4	34.7	28.2	83.0	156.0	17.1	124.6	117.1
มิ.ย.	24.0	33.9	27.8	83.0	132.0	16.1	105.6	104.1
ก.ค.	23.8	33.2	27.4	83.0	143.8	17.5	107.0	110.7
ส.ค.	23.8	33.3	27.3	83.0	127.1	16.8	115.3	101.3
ก.ย.	23.7	32.8	27.0	85.0	162.3	18.7	102.0	120.2
ต.ค.	23.7	32.2	26.7	87.0	191.4	19.2	101.7	132.8
พ.ย.	23.5	30.8	26.4	88.0	273.2	17.8	87.9	152.3
ธ.ค.	22.8	30.2	25.9	86.0	173.3	13.1	89.0	125.2
เฉลี่ย	23.4	32.9	27.1	83.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,638.3	161.5	1,326.5	1,208.1

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,311 ไร่ หรือร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 149,893 ไร่ หรือร้อยละ 82.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 142,064 ไร่ หรือร้อยละ 77.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม

2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 7,810 ไร่ หรือร้อยละ 4.28 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุเรียน ไม้ผลผสม ทุเรียน/กลางสาด ลองกอง

3) พืชสวน มีเนื้อที่ 2 ไร่ ได้แก่ พืชผัก

4) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ - ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 25,438 ไร่ หรือร้อยละ 13.92 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 990 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 4,018 ไร่ หรือร้อยละ 2.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าสลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม พืชธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,311	1.26
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,956	1.07
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	319	0.17
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	32	0.02
U605	สถานีบริการน้ำมัน	4	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	149,893	82.08
A300	ไม้ยืนต้นร่าง/เลื้อยโทรม	1,193	0.65
A301	ไม้ยืนต้นผสม	56	0.03
A302	ยางพารา	98,083	53.70
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	166	0.09
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	48	0.03
A302/A403	ยางพารา/ทุเรียน	11	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	6	-
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	37	0.02
A302/A420	ยางพารา/ยางสด ลองกอง	64	0.04
A303	ปาล์มน้ำมัน	41,755	22.86
A303/A317	ปาล์มน้ำมัน/หมาก	16	0.01
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	11	0.01

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

A303/A403	ป่าลมน้ำมัน/ทุเรียน	57	0.03
A303/A405	ป่าลมน้ำมัน/มะพร้าว	2	-
A303/A411	ป่าลมน้ำมัน/กล้วย	53	0.03
A303/A419	ป่าลมน้ำมัน/มังคุด	3	-
A303/A420	ป่าลมน้ำมัน/กลางสาด ลองกอง	40	0.02

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A312	กาแฟ	174	0.10
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	69	0.04
A312/A403	กาแฟ/ทุเรียน	102	0.06
A317	หมาก	26	0.01
A317/A403	หมาก/ทุเรียน	37	0.02
A317/A404	หมาก/เงาะ	4	-
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	17	0.01
A317/A411	หมาก/กล้วย	12	0.01
A317/A419	หมาก/มังคุด	10	0.01
A317/A420	หมาก/กลางสาด ลองกอง	10	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	7	-
A401	ไม้ผลผสม	2,960	1.62
A403	ทุเรียน	3,468	1.90
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	40	0.02
A403/A405	ทุเรียน/มะพร้าว	1	-
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	267	0.15
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	69	0.04
A403/A420	ทุเรียน/กลางสาด ลองกอง	351	0.19
A403/A422	ทุเรียน/มะนาว	2	-
A404	เงาะ	83	0.05
A404/A405	เงาะ/มะพร้าว	20	0.01
A404/A420	เงาะ/กลางสาด ลองกอง	5	-
A405	มะพร้าว	75	0.04
A405/A420	มะพร้าว/กลางสาด ลองกอง	30	0.02

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A411	กล้วย	249	0.14
A419	มังคุด	43	0.02
A419/A420	มังคุด/กลางสาด ลองกอง	22	0.01
A420	กลางสาด ลองกอง	74	0.04
A422	มะนาว	33	0.02
A427	ส้มโอ	11	0.01
A502	พืชผัก	2	-
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	8	-
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	3	-
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	6	-
F	พื้นที่ป่าไม้	25,438	13.92
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	5,831	3.19
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	19,607	10.73
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,018	2.20
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	10	0.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	3,973	2.17
M201	พื้นที่ลุ่ม	6	-
M304	บ่อดิน	12	0.01
M405	พื้นที่ถม	17	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	990	0.54
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	868	0.48
W201	อ่างเก็บน้ำ	22	0.01
W202	บ่อน้ำในไร่นา	100	0.05

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

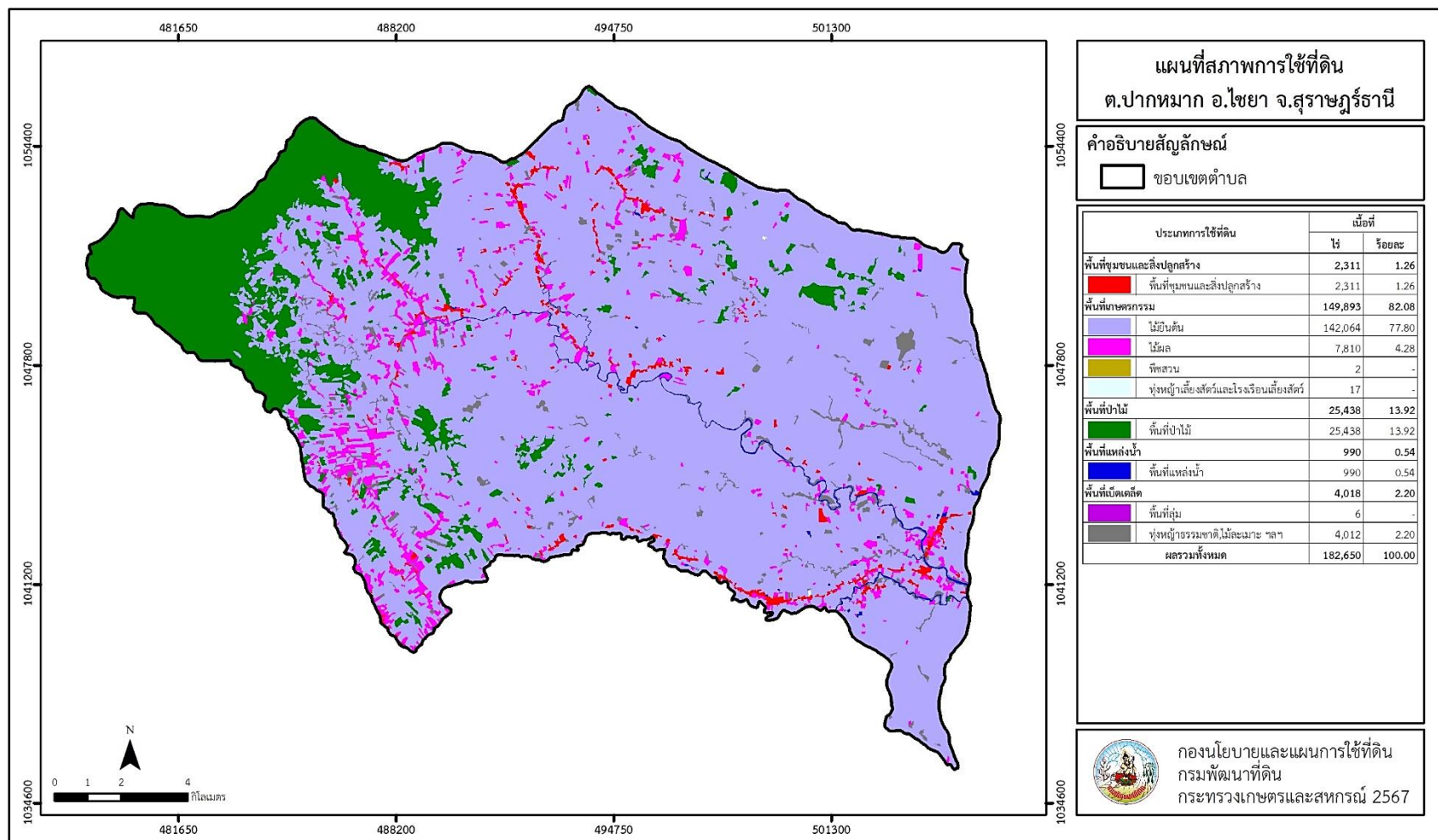
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	ผลรวมทั้งหมด	182,650	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลปากหมากมีประชากรรวม 11,478 คน แยกเป็นชาย 5,842 คน เป็นหญิง 5,636 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 39.28 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,764 ครัวเรือน เป็น ครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,571 ครัวเรือน หรือร้อยละ 44.60 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,193 ครัวเรือน หรือร้อยละ 55.40 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลปากหมาก	5,764	5,842	5,636	11,478
หมู่ที่ 1 ลุ่มแร	348	369	327	696
หมู่ที่ 2 หนองดี	718	669	669	1,338
หมู่ที่ 3 ท่าไม้แดง	393	454	456	910
หมู่ที่ 4 ลุ่ม	1,266	1,155	1,171	2,326
หมู่ที่ 5 อ่างทอง	191	193	171	364
หมู่ที่ 6 ห้วยตาหมิง	893	862	859	1,721
หมู่ที่ 7 เขาหลัก	1,955	2,140	1,983	4,123

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	5,764	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,571	44.60
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	3,193	55.40

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 182,650 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,764 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 31.69 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 149,893 ไร่ หรือร้อยละ 82.08 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 58.30 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,571 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และทุเรียน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชนปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 264,139 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 93,487 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 203,662 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย ปีละ 72,082 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 60,478 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 21,405 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลปากหมาก	226,140	21,984	10,463	5,552	264,139	93,487	203,662	72,082
หมู่ที่ 1 ลุ่มแร	100,423	33,687	6,569	17,458	158,137	49,761	138,086	43,452
หมู่ที่ 2 หนองดี	209,421	31,772	7,337	7,088	255,618	78,952	192,830	59,559
หมู่ที่ 3 ท่าไม้แดง	197,880	35,333	13,998	6,195	253,406	79,953	158,149	49,898
หมู่ที่ 4 ลุ่ม	229,389	26,608	11,503	8,670	276,171	88,040	212,198	67,647
หมู่ที่ 5 อ่างทอง	227,989	48,056	66,591	12,356	354,991	91,023	183,522	47,057
หมู่ที่ 6 ห้วยตาหมิง	156,096	26,798	10,778	4,830	198,501	66,532	168,710	56,547
หมู่ที่ 7 เขาหลัก	282,149	8,547	5,350	1,322	297,367	129,803	237,996	103,887

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เนื้อที่ 32,707 ไร่
2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 53,117 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 107,834 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 5,789 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 10,815 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 28,748 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 25,543 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 55,592 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 61,952 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลปากหมาก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,638.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลปากหมาก มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองไชยา คลองตะแบก คลองท่าตีน คลองท่าไม้แดง คลองปากหมาก คลองยางโพรง คลองรอก คลองเสวียด และคลองหินโน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลปากหมาก มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 22 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 35 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ตอน มี 35 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sLB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Chl-sLB ชุดดินฉลอม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 291 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Chl-sLC ชุดดินฉลอม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,029 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Cp-sLB ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,088 ไร่ หรือร้อยละ 1.69 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLA ชุดดินคองหงษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 411 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLB ชุดดินคองหงษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,669 ไร่ หรือร้อยละ 4.20 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Kh-vtk-sLB ชุดดินคองหงษ์ที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Kh-md-sLC ชุดดินคองหงษ์ที่เป็นดินลึกลับปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 954 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล

- 9) หน่วยแผนที่ดิน Kh-mw-sLA ชุดดินคองหงษ์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,131 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Kkl-sLB ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,659 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Kkl-sLC ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,609 ไร่ หรือร้อยละ 4.17 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Kkl-sLD ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,884 ไร่ หรือร้อยละ 1.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sLB ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sLC ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,762 ไร่ หรือร้อยละ 4.80 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sLD ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,732 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Rg-gsLD ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 458 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Rg-gsLE ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,504 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Ro-siA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,914 ไร่ หรือร้อยละ 4.88 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Ro-siB ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,525 ไร่ หรือร้อยละ 4.12 ของเนื้อที่ตำบล
- 20) หน่วยแผนที่ดิน Sw-sLB ชุดดินสวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,036 ไร่ หรือร้อยละ 0.57 ของเนื้อที่ตำบล
- 21) หน่วยแผนที่ดิน Sw-sLC ชุดดินสวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 26,192 ไร่ หรือร้อยละ 14.34 ของเนื้อที่ตำบล
- 22) หน่วยแผนที่ดิน Tac-sLC ชุดดินท่าฉาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,655 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล
- 23) หน่วยแผนที่ดิน Te-sLA ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 401 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล

24) หน่วยแผนที่ดิน Te-sLB ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล

25) หน่วยแผนที่ดิน Te-sLB/d3c ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่มีความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 4,025 ไร่ หรือร้อยละ 2.20 ของเนื้อที่ตำบล

26) หน่วยแผนที่ดิน Te-sLB/d4c ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่มีความลึก 100-150 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 6,090 ไร่ หรือร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล

27) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw-sLA ดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,767 ไร่ หรือร้อยละ 2.06 ของเนื้อที่ตำบล

28) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw-sLB ดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 963 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

29) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw,pic-sLA ชุดดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,740 ไร่ หรือร้อยละ 2.59 ของเนื้อที่ตำบล

30) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw,pic-sLB/d3c ชุดดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่มีความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 545 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล

31) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sLB ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,921 ไร่ หรือร้อยละ 1.60 ของเนื้อที่ตำบล

32) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sLC ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,349 ไร่ หรือร้อยละ 2.38 ของเนื้อที่ตำบล

33) หน่วยแผนที่ดิน Tg-lsk-sLD ชุดดินทุ่งหว้าที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,698 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ของเนื้อที่ตำบล

34) หน่วยแผนที่ดิน Tg-lsk-sLE ชุดดินทุ่งหว้าที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,386 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล

35) หน่วยแผนที่ดิน Tim-sclD ชุดดินท้ายเหมือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 257 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 63,831 ไร่ หรือร้อยละ 34.95 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินดำน มีเนื้อที่ 11,789 ไร่ หรือร้อยละ 6.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินชุมพร (Cp) ชุดดินระนอง (Rg) ชุดดินท่าฉาง (Tac) และดินทุ่งหว้า ที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบ (Tg-lsk) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล คือ ดินคอหงษ์ที่เป็นทรายหนามาก (Kh-vtk)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-wd,col-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	53	0.03
Chl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	291	0.16
Chl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,029	0.56
Cp-slB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	3,088	1.69
Kh-md-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	954	0.52
Kh-mw-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,131	0.62
Kh-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	411	0.22
Kh-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	7,669	4.20
Kh-vtks-lsB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	4	0.00
Kkl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,659	0.91
Kkl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	7,609	4.17
Kkl-slD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,884	1.58
Knk-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	19	0.01
Pto-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	8,762	4.80
Pto-slD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,732	0.95
Rg-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	458	0.25
Rg-gslE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	1,504	0.82
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	8,914	4.88
Ro-silB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	7,525	4.12
Sw-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	1,036	0.57

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

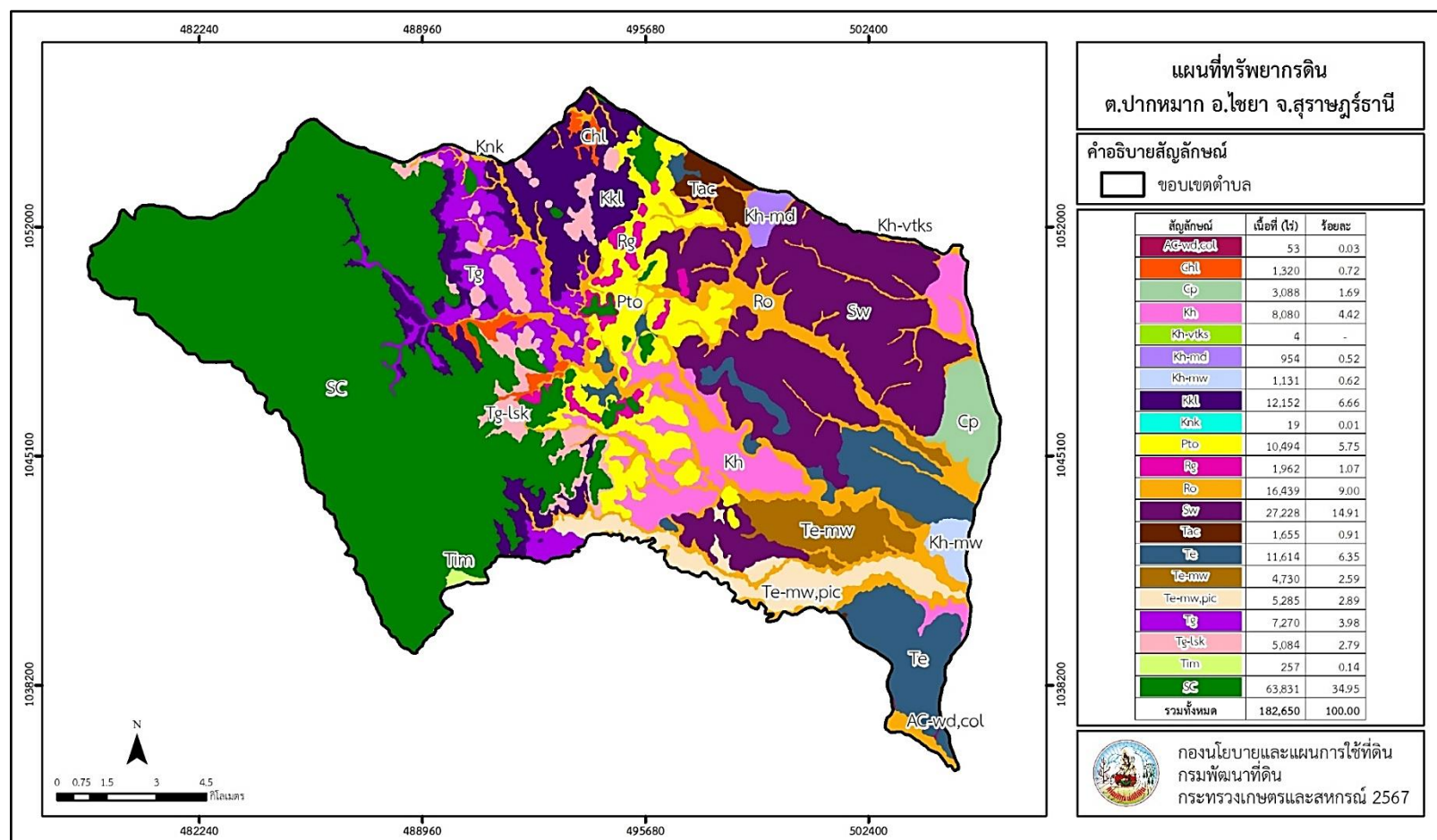
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Sw-sLC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	26,192	14.34
Tac-sLC	5-12	0-50	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,655	0.91
Te-mw,pic-sLA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	4,740	2.59
Te-mw,pic-sLB/d3c	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	545	0.30
Te-mw-sLA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,767	2.06
Te-mw-sLB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	963	0.53
Te-sLA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	401	0.22
Te-sLB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,098	0.60
Te-sLB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	4,025	2.20
Te-sLB/d4c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	6,090	3.33
Tg-lsk-sLD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,698	1.48
Tg-lsk-sLE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,386	1.31
Tg-sLB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,921	1.60
Tg-sLC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	4,349	2.38
Tim-sclD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	257	0.14
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	63,831	34.95
รวมทั้งหมด											182,650	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลปากหมาก คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) การชะล้างพังทลายของดิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชนและเกษตรกร ตำบลปากหมาก มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน
- 1.4) เข้าร่วมโครงการของรัฐ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ความต้องการน้ำทางการเกษตร
- 2.3) แก้ไขปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์
- 2.4) เพิ่มองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม
- 3.3) ขาดแหล่งกักเก็บน้ำและระบบท่อน้ำ
- 3.4) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- 4.3) แหล่งน้ำที่มีอยู่สิ้นเงินจากตะกอน
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

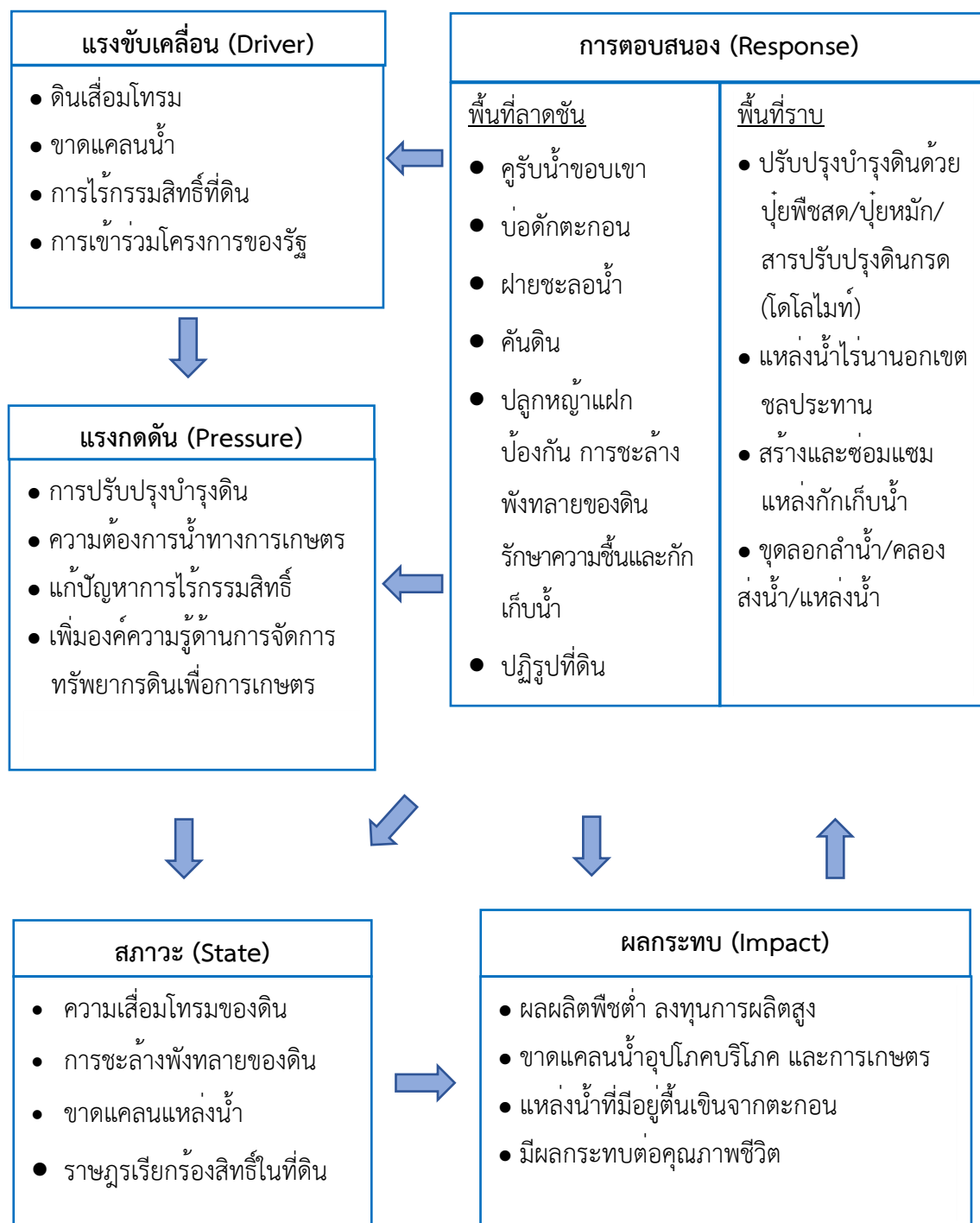
- 5.1) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.2) บ่อดักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) คูรับน้ำขอบเขา
- 5.6) ปฏีรูปที่ดิน

พื้นที่ราบ

- 5.1) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด/ปุ๋ยหมัก/สารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 5.2) แหล่งน้ำไร่นานอกเขตชลประทาน (1,260 ลบ.ม.)
- 5.3) สร้างและซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำ
- 5.4) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล ในรูปแบบเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ
 - (2) สนับสนุนปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และพัฒนาองค์ความรู้การจัดการดิน
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 ไม้ยืนต้นเศรษฐกิจ

1) ยางพารา เกษตรกรจะปลูกยางพาราในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม ต้นยางพาราที่จะทำการกรีดยางพาราในครั้งแรกต้องมีอายุครบ 7 ปี เต็ม หรือมีความโตรอบต้น 50 เซนติเมตร ที่ระดับความสูง 150 เซนติเมตร

2) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกปาล์มน้ำมันช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ควรปลูกเมื่อฝนเริ่มตกแล้วเพราะดินจะมีความชื้นเพื่อให้ต้นกล้าได้มีเวลาตั้งตัวในแปลงได้นาน อายุการเก็บเกี่ยว เริ่มให้ผลผลิตครั้งแรกอายุประมาณ 30 เดือน นับจากหลังปลูกลงแปลง และจะให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่องเก็บเกี่ยวได้ตลอดปี

4.2.2 ไม้ผล

1) ทูเรียน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกทุเรียนช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ในบางแปลงหากมีการจัดระบบการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดูแลให้น้ำกับต้นทุเรียนได้อย่างสม่ำเสมอในช่วงหลังปลูก ก็สามารถปลูกได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงปลายเดือนมีนาคม

2) มังคุด สวนมังคุดในตำบลจะเป็นมังคุดดั้งเดิม ซึ่งเกษตรกรจะปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ปัจจุบันไม่มีการปลูกเพิ่มแต่อย่างใด

3) ไม้ผลผสมผสาน เกษตรกรปลูกไม้ผลหลายชนิด ทั้งไม้ผลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้มีผลไม้ไว้บริโภค และมีรายได้จากการจำหน่ายตลอดทั้งปี เช่น ทูเรียน มังคุด ลองกอง เงาะ

4.2.3 พืชแซม

1) พืชผัก ที่นิยมปลูก ได้แก่ ถั่วฝักยาว แตงกวา และพืชผักสวนครัวประเภท ข่า ขมิ้น

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ไม้ยืนต้นเศรษฐกิจ												
1. ยางพารา					ยางพารา							
2. ปาล์มน้ำมัน					ปาล์มน้ำมัน							
ไม้ผล												
1. ทุเรียน	ทุเรียน				ทุเรียน							
2. ไม้ผลผสมผสาน	ไม้ผลผสมผสาน											
พืชแซม												
1. พืชผัก	พืชผัก											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่กร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ Food and Agriculture Organization of the United Nations ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผ

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทุเรียน ถั่วลิสง ส้มโอ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลปากหมาก อำเภอยายา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	ทุเรียน	กล้วย	ลองกอง	ส้มโอ
AC-wd,col-slB	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s
Chl-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Chl-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Cp-slB	N	S3r	N	S3r	N	N
Kh-md-slC	S3r	S2rns	S3r	S2ns	S3r	S2rns
Kh-mw-slA	S2ns	S2ons	S2ons	S2erns	S2ons	S2ons
Kh-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kh-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kh-vtks-lsB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kkl-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kkl-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kkl-slD	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ens	S2ewns	S2ewns
Knk-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pto-slC	S3r	S2rns	S3r	S2rns	S3r	S2rns
Pto-slD	S3r	S2ewrns	S3r	S2erns	S3r	S2ewrns
Rg-gslD	N	S3r	N	S3er	N	N
Rg-gslE	N	S3ewr	N	N	N	N
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-silB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sw-slB	S3r	S2rns	S3r	S2rns	S3r	S2rns
Sw-slC	S3r	S2rns	S3r	S2rns	S3r	S2rns
Tac-slC	N	S3r	N	S3r	N	N
Te-mw,pic-slA	S2ns	S2ons	S2ons	S2ens	S2ons	S2ons
Te-mw,pic-slB/d3c	S2ns	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons
Te-mw-slA	S2ns	S2ons	S2ons	S2erns	S2ons	S2ons
Te-mw-slB	S2ns	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons
Te-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Te-slB/d3c	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	ทุเรียน	กล้วย	ลองกอง	ส้มโอ
Te-slB/d4c	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Te-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-lsk-slD	N	S3r	N	S2ens	N	N
Tg-lsk-slE	N	S3ewr	N	S3er	N	N
Tg-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tim-sclD	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ens	S2ewns	S2ewns

หมายเหตุ: ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำ ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

ภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดิน หรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุทธมณฑล มีเนื้อที่ 52,572 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 28.78 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 18,418 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.08 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 4,766 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตพื้นที่พุทธมณฑล (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 29,388 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.09 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 120,500 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 65.98 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 95,065 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 52.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลายประการ เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,311 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ทุเรียน มังคุด

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 24,102 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

(3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง คือ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงไก่

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,311 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.27 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง คือ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,280 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินตั้งอุตสาหกรรม และแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 994 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 872 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 4,026 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.20 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,252 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.23 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

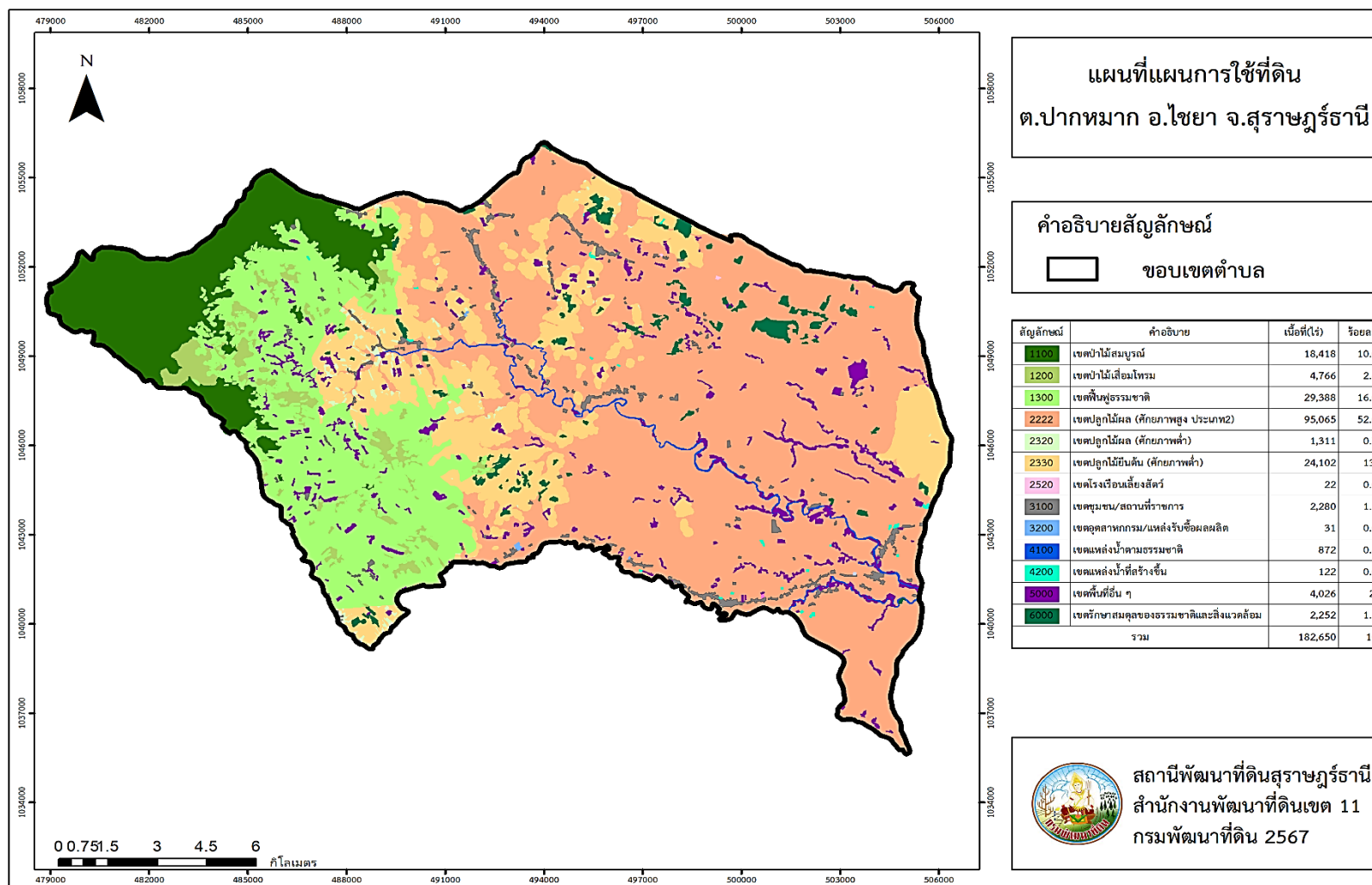
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	52,572	28.78
(1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	18,418	10.08
(2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	4,766	2.61
(3) เขตพื้นที่พืชร่มชาติ	29,388	16.09
2. เขตเกษตรกรรม	120,500	65.98
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	95,065	52.05
2.1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภท2	95,065	52.05
(1) เขตปลูกไม้ผล	95,065	52.05
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	25,413	13.92
(1) เขตปลูกไม้ผล	1,311	0.72
(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	24,102	13.20
2.3 เขตปศุสัตว์	22	0.01
(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	22	0.01
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,311	1.27
(1) เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	2,280	1.25
(2) เขตอุตสาหกรรมและแหล่งรับซื้อผลผลิต	31	0.02
4. เขตแหล่งน้ำ	994	0.54
(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	872	0.48
(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	122	0.06
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	4,026	2.2
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,252	1.23
รวม	182,650	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก เพื่อมีความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง

- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)
- (11) การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สืบน้ำด้วยโซล่าเซลล์
- (12) การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช

2) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)

3) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การอนุรักษ์ดินและน้ำ/มาตรการทางวิศวกรรม

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์

- ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

- สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลปากหมาก กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลปากหมาก ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น ได้แก่ ดินเป็นกรด และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คุณภาพของดินไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

การแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องดำเนินการทั้งตำบล ดินเป็นกรด ดินเค็ม ดินตื้น จึงมีการปรับปรุงดินโดยวัสดุปูน (โดโลไมท์) และมีการใช้วัสดุอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ในการปรับปรุงบำรุงดิน ปรับปรุงสภาพดินโดยใช้สารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยขาวหรือยิปซัม หรือการเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ และควบคุมระดับน้ำใต้ดินที่เค็มโดยระบบระบายน้ำแบบเปิด ควรมีการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดินด้วยวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ รวมถึงการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารพืช และช่วยในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น พืชคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นดิน เช่น เศษพืช หรือพืชตระกูลถั่ว

ในกรณีของปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน จากสภาพภูมิประเทศของตำบลปากหมากเป็นพื้นที่ลาดชัน หน้ที่ดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 90,966 ไร่ โดยระดับความรุนแรง มีจำนวน 46,900 ไร่ ระดับรุนแรงมากมีจำนวน 22,190 ไร่ ระดับรุนแรงมากที่สุดมีจำนวน 21,876 ไร่ (รูปที่ 7-1) ทำให้สูญเสียธาตุอาหารไปกับปริมาณดินที่ถูกชะล้างมาตกตะกอนโดยตรง วิธีการปฏิบัติที่ลดการชะล้างพังทลายของดินจึงเป็นการลดการสูญเสียธาตุอาหาร สามารถแก้ไขได้โดยมาตรการทางวิธีกาล เช่น การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ การทำขั้นบันไดดิน การยกร่องตามแนวระดับ การยกร่องขวางทางลาดชัน

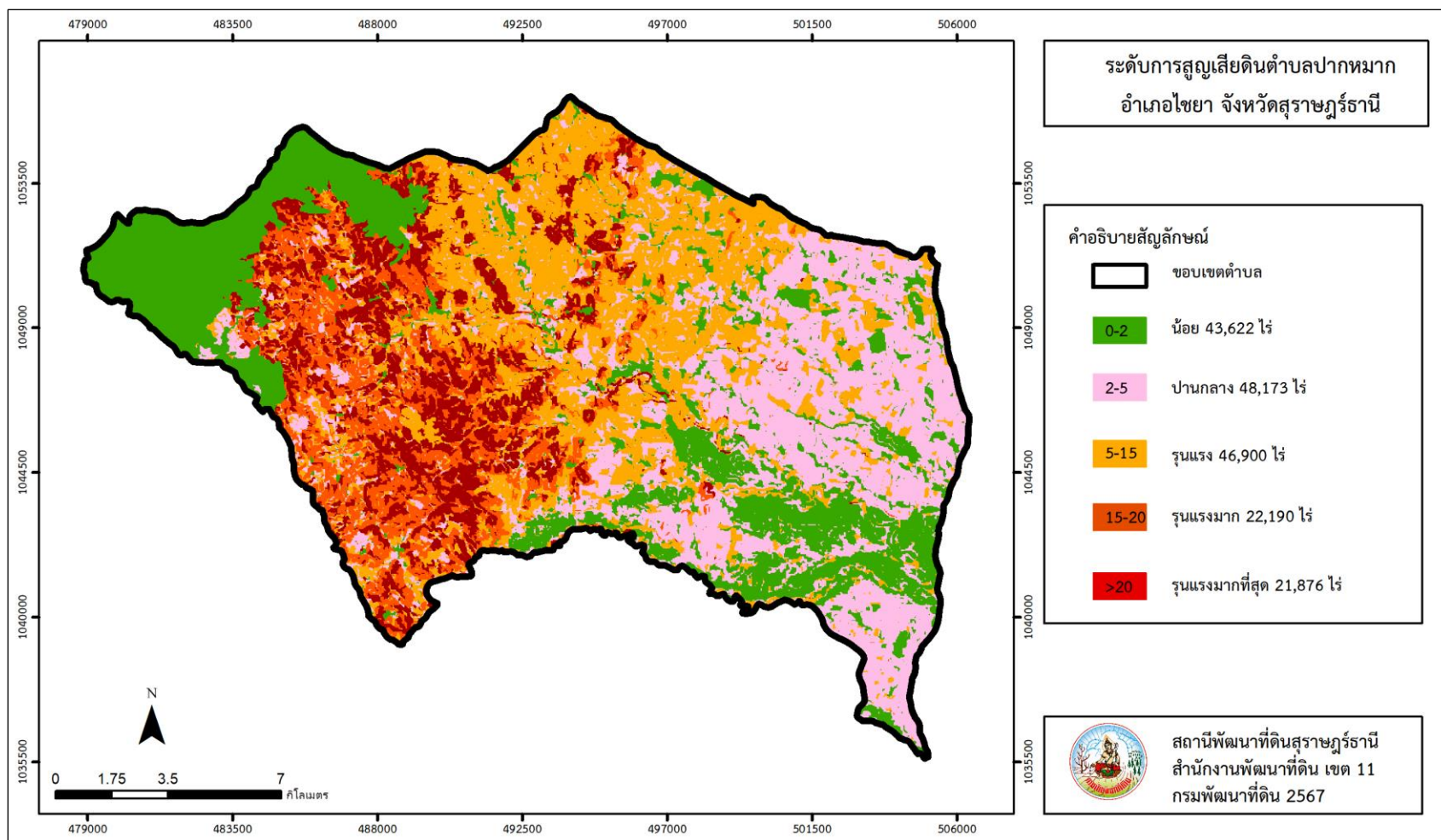
ปลูกพืชยืนต้นเป็นแนวขวางแนวลาดชันเพื่อลดความแรงของกระแสน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชแนวป้องกัน และการปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวป้องกันขวางร่องน้ำ เป็นต้น

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น การทำเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วงจนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้าและน้ำท่วมต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลต้องมีการจัดทำร่วมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ฝายชะลอน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น ขุดเจาะบ่อบาดาล ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 7-1 ระดับการสูญเสียดิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 96,376 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 24,102 ไร่ 3. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 22 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	350,000
	1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,590,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,060,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	130,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	340,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	75,000
	1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)	12,500
	1.8 การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์	N/A
	1.9 การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช	15,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	231,000
	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	N/A

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 96,376 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,280,000
2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 24,102 ไร่	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	N/A
3. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 22 ไร่	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ/มาตรการทางวิศวกรรม	N/A
รวมพื้นที่เกษตรกรรม	รวมแผนงาน/โครงการ	5,083,500

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 96,376 ไร่ 1.2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 24,102 ไร่ 1.3. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 22 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) จัดอบรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการโรค/แมลงศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร) 4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
--	---

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 96,376 ไร่ 1.2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 24,102 ไร่ 1.3. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 22 ไร่	10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 994 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

	3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)
--	---

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
เขตปลูกไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตปลูกไม้	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	60	70	80	90	350	50,000	60,000	70,000	80,000	90,000	350,000	พด.
ยืนต้น	1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	3	5	10	15	20	53	90,000	150,000	300,000	450,000	600,000	1,590,000	พด.
เขตโรงเรือน	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	600	1,000	2,000	3,000	4,000	10,600	60,000	100,000	200,000	300,000	400,000	1,060,000	พด.
เลี้ยงสัตว์	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	1	3	5	7	10	26	5,000	15,000	25,000	35,000	50,000	130,000	พด.
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	20	30	40	50	60	160	34,000	51,000	68,000	85,000	102,000	340,000	พด.
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	200	300	400	500	1,500	5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	75,000	พด.
	1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)	ราย	15	20	25	30	35	150	1,500	2,000	2,500	3,000	3,500	12,500	พด.
	1.8 การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สืบไปด้วยโซล่าเซลล์	ราย	1	2	4	6	8	21	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
	1.9 การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช	ราย	10	20	30	40	50	150	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	15,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลปากหมาก อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน
			นับ	2566	2567	2568	2569		2570	2566	2567	2568	2569		
เขตปลูกไม้ผล	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตปลูกไม้	2.1การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	2	2	2	2	2	10	46,200	46,200	46,200	46,200	46,200	231,000	พต
ยืนต้น	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	แห่ง	1	1	1	1	1	5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พต
เขตโรงเรือน	(งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)														
เลี้ยงสัตว์	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง														
	พังทลายของดิน														
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	120,000	130,000	140,000	150,000	640,000	200,000	240,000	260,000	280,000	300,000	1,280,000	พต
	3.2 การอนุรักษ์ดินและน้ำ/มาตรการทางวิธีกล	ไร่	10	20	30	40	50	150	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พต
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ							653,175						5,083,500	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <http://stat.bora.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: <http://www.pakmark.go.th/>, 1 พฤษภาคม 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี

Land Development Station Suratthani Province

12 หมู่ 8 ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อีเมล sn01@ldd.go.th

โทรศัพท์ 0-7795-0606